Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anuncĭurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Vogler* (*Otto Maas*), *Henrie Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 128. Brașovŭ, Vinerĭ 8 (20) Iunie 1890.

Brașovŭ, 7 Iunie st. v.

Din incidentulŭ discuțiunei înfocate, ce s'a încinsŭ în representanța comitatului Satumare asupra întrebării, că óre sĕ rĕmână și în viitorŭ orașulŭ Careii-marĭ reședința comitatului, orĭ că acésta sĕ se strămute în orașulŭ Sătmarŭ, primirămŭ o corespondență, ce amŭ publicat'o alaltăerĭ, care între altele atinge o cestiune vitală pentru Românii din acelŭ comitatŭ și în specialŭ pentru Românii din Sătmarŭ.

Lăsândŭ la o parte cestiunea viitórei reședințe, care se va resolva la Peșta, voimŭ sĕ ne ocupămŭ aḑĭ de marea primejdiă, în care se află Românii din Sătmarŭ, în ceea ce privesce limba și naționalitatea lorŭ.

In corespondența amintită se produce în favórea orașului Sătmarŭ între altele și faptulŭ, că acestŭ orașŭ plătesce din cassa comunală pe preotulŭ românŭ, pe cantorulŭ-învĕțătorŭ și alțĭ 3 învĕțătorĭ și că le dă cuartirŭ și lemne de focŭ etc.

Dreptŭ că medalia acésta are partea sa reversă și prea tristă— esclamă însușĭ corespondentulŭ— căcĭ în școla română poporală din orașŭ limba de propunere este cea maghiară... și totŭ ungaresce se vorbesce de multŭ și în adunările bisericescĭ...

Asemenĭ ajutóre primescŭ preoții și dascălii noștri dela comunele politice în mai multe părțĭ ale Ardealului, dér pentru aceea nu ne e cunoscutŭ, ca comunele sĕ fi impusŭ în schimbŭ limba lorŭ școlei și bisericei române.

E invederatŭ, că comunele după lege nicĭ n'au dreptulŭ a pretinde așa ceva și décă totușĭ s'a pututŭ întâmpla acésta în Sătmarŭ, credemŭ, că vina principală o pórtă chiar comuna română bisericéscă din acelŭ orașŭ, cum ḑice corespondentulŭ.

Dér óre e destulŭ cu constatarea acésta tristă? Nu trebue sĕ se ia mĕsurĭ pentru ca în viitorŭ sĕ se îndrepteze lucrulŭ?

„Numai în biserică, ḑice corespondentulŭ avemŭ mângâierea de a auḑi limba românéscă."

Noi însĕ suntemŭ informațĭ din parte destulŭ de competentă, că acum și în biserică începe a fi amenințată limba română.

Nu de multŭ amŭ reprodusŭ o corespondență publicată în „Fóia bisericéscă și scolastică" din Blașiu, în care se arată cu vii colorĭ pericululŭ, ce amenință aḑĭ și limba română rituală în protopopiatulŭ gr. cat. alŭ Sătmarelui. „In bisericĭ la serviciile divine", ne spune numita fóiă „se audŭ cântărĭ în limba străină, ba în două séu trei comune bisericescĭ astăḑĭ încercarea de a se folosi de limbă ritulă întâmpină cele mai grele pedecĭ, la carĭ conferesce în summo gradu protopopulŭ districtualŭ".

In fața acestei împrejurărĭ durerése, când și în biserică limba românéscă e amenințată, nu ne mai putemŭ mângâia cu ceea ce ḑice corespondentulŭ nostru, că „în ceea ce privesce limba română și anumite forme ale vieței nóstre naționale, unele părțĭ din comitatulŭ Sătmarului fórte cu greu vorŭ puté imita ținuturile române mai fericitŭ situate, pentru că marginile pănurei suntŭ totdéuna mai slabe, ér Sătmărenii suntŭ la marginea Românimei."

A adopta părerea acésta ar însemna a renunța la viitórea luptă energică pentru deplina restabilire a drepturilor limbei române în sinul Românilorŭ din Sătmar, ar însemna a părăsi a priori unŭ postŭ espusŭ alŭ românismului, ceea ce în nicĭ unŭ casŭ nu se póte fi permisŭ.

Tocmai pentru-că Românii Sătmărenĭ suntŭ la marginea Românimei, autoritățile nóstre superióre bisericescĭ și scolare trebue sĕ-șĭ încordeze tóte puterile spre a le conserva limba în școlă și biserică și a fortifica astfelŭ acésta graniță a nóstră etnografică.

O grea rĕspundere au cei ce stau în frunte în fața națiunei și a bisericei, căcĭ ceea ce se póte dirige încă astăḑĭ, pe lângă o înțeléptă și energică lucrare, mâne, poimâne póte fi prea târḑiu și se póte întâmpla — de ceea ce Dumneḑeu sĕ ne feréscă — că unŭ viitorŭ raportorŭ din Sătmarŭ sĕ nu ne mai pótă mângâia nicĭ cu aceea, că în biserica română de acolo se aude limba românéscă.

Toțĭ ómenii înțelepțĭ punŭ străjile cele mai bune și mai harnice la punctele cele mai espuse. E timpulŭ supremŭ ca ordinariatulŭ din Oradea mare sĕ se trezéscă odată din letargia sa și sĕ trimétă tocmai în Sătmarŭ preoțĭ și învĕțătorĭ harnicĭ și cu sentimente românescĭ curate.

Conferința politică a Sașilorŭ.

(Raportŭ specialŭ alŭ „Gaz. Trans.")

Sibiiu, 17 Iunie 1890.

Stimate D-le Redactorŭ! Urmândŭ cu plăcere învitării primite de a Vĕ raporta despre decursulŭ „*Sachsentag*"-ului ținutŭ aci astăḑĭ de către concetățenii noștri Sașĭ din Transilvania, premitŭ din capulŭ locului, că pentru publiculŭ celŭ mare conchiămarea acestei conferințe politice a Sașilorŭ a avutŭ efectulŭ unei surprinderĭ.

La vedere, până acum nu s'a schimbatŭ nimicŭ în modulŭ de guvernare și administrațiune discreționară și de „*mână liberă*", ce au fostŭ la ordinea ḑilei sub guvernarea „*sfărîmătorului de naționalitățĭ*" Coloman Tisza, ba din unele mĕsurĭ luate din partea cabinetului actualŭ alŭ contelui Szapary, se póte conchide, că spiritulŭ șovinisticŭ s'a mai înăspritŭ cu câte-va grade și că n'are de cugetŭ a se îmblânḑi nicĭ de acĭ înainte.

Conferința Sașilorŭ decĭ nu putea sĕ aibă de scopŭ o modificare esențială a politicei lorŭ de până acuma destulŭ de șovăitóre și *din casŭ în casŭ*, pentru-că nicĭ sistemulŭ și nicĭ politica ministerială nu s'au schimbatŭ întru nimicŭ.

Asemenea nu suntŭ iminente nicĭ alegerĭ dietale pentru o nouă periódă legislativă, — deórece în împrejurărĭ normale actuala dietă ungurésca mai are încă doi anĭ de funcționare, — prin ceea ce s'ar fi pututŭ motiva, în modŭ seriosŭ, necesitatea imperativă a conchiămărei unei conferințe politice tocmai acuma.

Trebue decĭ, că în cercurile conducĕtóre ale concetățenilorŭ noștri sașĭ sĕ fi străbătutŭ, pe cale directă séu indirectă, astfelŭ de informațiunĭ momentuóse și decidĕtóre, încâtŭ sĕ-i determine a convoca pe ḑiua de astăḑĭ o conferență de cetățenĭ sașĭ din tóte părțile țĕrii, nu ca representanțĭ aleșĭ după cercurĭ cu mandatŭ precisatŭ, ci ca representanțĭ benevolĭ și voluntarĭ ai poporului săsescŭ, fără deosebire de vederĭ, séu partidŭ politicŭ și prin urmare și fără nicĭ unŭ angajamentŭ ficsatŭ prealabilŭ.

Lozinca dată era: a se modifica programulŭ politicŭ celŭ vechiu dela Mediașŭ, pe care raportorulŭ conferinței de aḑĭ *Dr. K. Wolf*, fostulŭ redactorŭ șefŭ alŭ ḑiarului „*Siebenbürgisch deutches Tageblatt*" și actualŭ directorŭ esecutivŭ alŭ cassei de economii (Sparcasse) săsescĭ de aci, l'a numitŭ cu tótă francheța unŭ „*programŭ particularŭ*" așa, ca sĕ potă fi posibilă împăcarea și contopirea celorŭ două partide, ce au esistatŭ până acuma între sașĭ, adecă partidulŭ așa numitŭ alŭ *poporului, adecă națională*, și celŭ *sĕlbaticŭ*, ai căruĭ deputațĭ își reservaseră dreptulŭ de a ține cu orĭ care din partidele esistente astăḑĭ în dieta ungurésca, fiă acela celŭ guvernamentalŭ, séu unulŭ din cele opoziționale, și a căuta mijlócele cele mai potrivite pentru consolidarea elementului săsescŭ în patriă, pentru ca prin economiă, industriă și cultură sĕ'șĭ recâștige importanța ce a avut'o ca factorŭ politicŭ în țéra acésta, și în specialŭ pentru regatulŭ ungarŭ.

Intru câtŭ li-au succesŭ acésta prin lucrarea lorŭ de astăḑĭ și încâtŭ le va succede de aci'nainte le va arăta lorŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Despre rîsŭ și despre plânsŭ.

(Urmare.)

Biblia cunósce și simțulŭ, care produce deodată rîsŭ și plânsŭ (Sent. lui Solom. XIV, 13) și scie și de unŭ plânsŭ de bucuriă.

Mișcarea mușchilorŭ și schimbările în espresiunea feței, după cum a observatŭ și Leonardo da Vinci, se asémĕnă la rîsŭ și la plânsŭ așa de multŭ, încâtŭ trecerea dela unulŭ la altulŭ e fórte ușoră. Când rîde omulŭ tare adese-orĭ îi curgŭ lacrimile, și Darwin ḑice: „e aprópe cu neputință, de a afla și a dovedi vr'o deosebire între fața udată de lacrimĭ a unei persóne după unŭ rîsŭ tare și după unŭ plânsŭ amarŭ." Acéstă grabnică trecere dela rîsŭ la plânsŭ, se întâmplă mai alesŭ la copii.

Causa acestei conexiunĭ este, că se strîngŭ tare mușchii ochilorŭ, ceea ce și la o tuse mai mare, ba câte-odată și la căscatŭ, produce lacrimĭ și acésta este, cum accentuéză Darwin, comună tuturorŭ rasselorŭ de ómenĭ. „Nu sângerămŭ, décă ne împungețĭ? Nu rîdemŭ, décă ne gâdilițĭ?" ḑicea și Shylock.

Afară de acéstă conexiune fisică, mai este și o legătură psihică între rîsŭ și plânsŭ. De multe-orĭ ajungemŭ în posiția, că nu scimŭ ce sĕ facemŭ, sĕ plângemŭ orĭ sĕ rîdemŭ. Décă autorulŭ „Odysseei" face pe Telemacŭ și pe Penelope sĕ plângă când se revĕdŭ cu Odysseus, pe când ar fi trebuitŭ sĕ se bucure, elŭ dovedesce, că cunósce multŭ mai bine inima omului, decâtŭ Catullus, care crede, că lacrimile unei mirese s'au vĕrsatŭ numai spre a amăgi pe părințĭ.

Décă miresele și mumele lorŭ plângŭ la cununii, causa este durerea pentru despărțirea de casa părintéscă, deși câte-odată se póte întâmpla, că se varsă lacrime și fără sentimentŭ, numai așa, pentru-că cere buna cuviință. De altă parte nu tóte lacrimile, carĭ se varsă la mórtea unui dușmanŭ, suntŭ false, și poetulŭ Lucand îi face póte nedreptate lui Cesare, décă ḑice, că a vĕrsatŭ cu inimă veselă lacrimĭ prefăcute, când i-s'a adusŭ capulŭ lui Pompejus ce[illegible] mortŭ.

O armă puternică și neînvingibilă suntŭ pentru femei lacrimile și unii vorŭ sĕ susțină, că fiă-care femeă posede unŭ felŭ de mecanismŭ, care'i face cu putință a vĕrsa în orĭ-ce timpŭ la comandă cvantitatea recerută de lacrime. Inventatórea acestui mecanismŭ se ḑice a fi fostŭ Dalila, care prin plânsete neîntrerupte, carĭ au duratŭ șépte ḑile, a învinsŭ pe eroulŭ celŭ vigurosŭ Samsonŭ.

Precum esistă unŭ plânsŭ prefăcutŭ, așa esistă și rîsŭ și surîsŭ silitŭ și falsŭ, și acesta din urmă se pare că se produce și mai ușorŭ, chiar și de către bărbațĭ. Cu deosebire se găsesce rîsulŭ falsŭ pe la curțĭ și în societățile înalte. Décă omulŭ falsŭ și lingușitorŭ se silesce a rîde amicabilŭ și în modŭ aprobatorŭ, atuncĭ de multe-orĭ celŭ ce se mânié este constrînsŭ de afectulŭ sĕu a rîde cu hohotŭ, ceea ce în „Odisseă" se numesce „rîsŭ sardonicŭ", probabilŭ derivațiune dela „*sairo*", ceea ce însémnă a scârșni din dințĭ. Dér unii ḑicŭ, că cuvĕntulŭ se derivă dela o plantă veninósă, ce cresce în Sardinia și produce rîsŭ cu cârcei.

Rîsulŭ însu-șĭ, mai alesŭ décă e cu hohotŭ și duréză multŭ, nu pune în mișcare numai mușchii feței, ci sgudue totŭ corpulŭ. Omulŭ se sdruncină de rîsŭ, inima îĭ stă sĕ plesnéscă, ba se póte și prăpădi de rîsŭ. Se ḑice, că scriitorulŭ de comedii grecŭ Filemon, a rîsŭ până a muritŭ, însĕ n'a rîsŭ de comediile lui proprii. Pentru a se ferí de astfelŭ de urmărĭ periculóse, „trebue sĕ te ții de păntece".

Precum unŭ rîsŭ afară din cale póte deveni periculosŭ, așa este unŭ rîsŭ moderatŭ sănĕtosŭ, folositorŭ și lungesce viéța. „Fiă-care rîsŭ lungesce firulŭ vieței cu o ḑi", ḑice Sterne, care rîdea și plângea totŭ așa de ușorŭ.

O durere mare, ce-o înăbușesce omulŭ în pieptulŭ sĕu, póte sĕ devie periculósă, décă nu se ușuréză prin lacrimĭ, și totŭ așa aduce câte-odată ușurare o isbucnire de rîsŭ. In cărțile cu povestĭ cetimŭ de multe-orĭ despre princesele fermecate, carĭ nu puteau rîde și ai căroră părințĭ promiteau acelora, carĭ le vorŭ face sĕ rîdă, cele mai marĭ darurĭ.

(Va urma.)

şi nouĕ viitorulŭ, care pănă nu se preface presentŭ, dă dreptate atâtŭ optimiştilorŭ, câtŭ şi pessimiştilorŭ.

Dér orĭ cum va fi, toţĭ cei ce au participatŭ nepreocupaţĭ la conferinţa Saşilorŭ —„*Sachsentag*“— de astădĭ au pututŭ lua convingerea, după ţinuta, tonulŭ şi totŭ decursulŭ consumărei programei ḑilei, că concetăţenii noştri saşĭ, dotaţĭ cu unŭ instinctŭ politicŭ fórte finŭ şi bine desvoltatŭ, prin scóla ce-o au făcutŭ în seculii trecuţĭ, *séu suntŭ intimidaţĭ pănă la capitulare* **sans fphrase** *la graţia séu disgraţia elementului astădĭ domnitorŭ, orĭ că li-s'au făcutŭ şi dată promisiunĭ şi probe fórte strălucite şi palpabile pentru viitorulŭ lorŭ celŭ mai apropiatŭ, décă vorŭ capitula şi vorŭ renunţa la o politică militantă oposiţională.*

Cine va avé sĕ plătéscă şi de astădată preţulŭ acelei înţelegerĭ între confraţii noştri saşĭ şi ungurĭ, care décă nu este faptŭ deja împlinitŭ de sigurŭ este iminentŭ, pentru noi Românii, carĭ avemŭ acum *istoria* în mână, nu póte fi la nicĭ unŭ casŭ îndoiosŭ. Sigurŭ că nu Turculŭ, nicĭ Muscalulŭ.

Este o vechiă sentinţă, că evenimentele cele marĭ îşĭ aruncă umbra lorŭ înainte. O minimă parte din acéstă umbră, dér pentru noi fórte semnificativă şi instructivă, este acéstă apropiere şi prevenire lentă, dér seriósă, a elementului săsescŭ faţă cu celŭ ungurescŭ şi cu guvernulŭ buda-pestanŭ. Programulŭ celŭ nou modificatŭ, pe care vi'lŭ alăturŭ în tecstulŭ originalŭ, aşa, precum a fostŭ elŭ primitŭ *en bloc* de conferenţa săséscă de astădĭ,*) este puntea peste care conlocuitorii noştri saşĭ vorŭ da mâna cu guvernulŭ ungurescŭ şi care va face posibilă o împăcare mai puţinŭ umilitóre şi mai profitabilă pentru dênşii.

Recomandămŭ deosebitei atenţiunĭ a publicului nostru raportulŭ referentului conferenţei de astădĭ, alŭ d-lui Dr. *Karl Wolf*, care este *leaderulŭ* celŭ mai bine acreditatŭ alŭ Sasilorŭ, a cărui autoritate şi popularitate se află în apropiere de zenitulŭ sĕu şi care a fostŭ astădĭ alesŭ cu unanimitate preşedinte alŭ comitetului centralŭ politicŭ alŭ Sasilorŭ. Orĭ câtŭ de sincerŭ şi fidelŭ este cuprinsulŭ acelui raportŭ, şi tocmai acéstă calitate a sa, ce'lŭ distinge, are importanţă pentru noi, nu ne póte ascunde nouĕ Românilorŭ trei lucrurĭ, şi anume:

1. că noi Românii nu întrămŭ ca factorŭ politicŭ şi egalŭ îndreptăţitŭ în acéstă ţéră, în calculările şi combinaţiunile lorŭ politice.

2. că faţă cu unŭ alŭ treilea elementŭ încétă orĭ ce solidaritate de interese între ei şi noi, pentru care n'avemŭ nicĭ chiar o umbră de garanţiă morală, şi că

3. noi Românii nu putemŭ sci nicĭ odată curatŭ cum stămŭ cu dênşii, décă în casurĭ de grea cumpĕnă ne vorŭ fi amicĭ séu inimicĭ, pentru că ei nu caută nicĭ amiciţia nóstră, dér ce e dreptŭ, pe câtŭ îi iértă propria lorŭ situaţiune, nicĭ nu ne provócă.

In cele premerse v'am comunicatŭ fugitivŭ resultatulŭ observărilorŭ şi impresiunei ce mi-au făcutŭ cele petrecute şi resultatulŭ „Sachsentag“-ului de astădĭ.

Aşĭ dori sĕ mĕ fi înşelatŭ, dér mult mĕ temŭ, că celŭ mai apropiatŭ viitorŭ va confirma vederile emise şi că o situaţiune schimbată, deşi nu nouă, ne-a surprinsŭ cu totulŭ nepregătiţĭ.

Caveant consules!

Sibiiu, 18 Iunie 1890.

In legătură şi spre completarea raportului meu de erĭ, despre „*Sachsentag*“-ul ţinutŭ aci, daţi'mĭ voiă a face astădĭ descrierea decursului esternŭ alŭ acestei conferenţe, mai multŭ importantă, decâtŭ interesantă.

Incă de Duminecă diminéţa trecĕtorulŭ putea observa pe stradele acestui oraşŭ, fórte decădutŭ din ce era înainte de acésta cu vre-o 25 de anĭ, feţe străine şi neobicĭnuite pe aci. Erau participanţĭ la viitórea conferenţă botezată „Sachsentag“, pe care l'au preconisatŭ cu atâta interesŭ călcurosŭ înfierbêntatulŭ oficiosŭ „*Kolozsvár*“ în mai mulţĭ numerĭ din urmă.

Inaintea ḑilei de conferenţă, s'au ţinutŭ repeţite conferenţe prealabile între matadorii Saşilorŭ asupra programei, ce avea sĕ se stabiléscă şi sĕ se priméscă ca definitivă. Ca substratŭ li-au servitŭ douĕ proiecte de programŭ, unulŭ alŭ clubului de aicĭ, celŭ de alŭ doilea trimisŭ din Sighişóra. In urma unorŭ lungĭ şi agitate desbaterĭ, se adoptă programa deja primită şi publicată, care este o combinaţiune din cele douĕ proiecte amintite.

Timpulŭ n'a fostŭ favorabilŭ. Tocmai când se adunau participanţii în localulŭ, unde avea sĕ se ţină conferenţa, cădea o plóiă désă şi rece ca tómna. Cu tóte acestea marea, frumósa şi bine arangiata sală din casa societăţii lorŭ (Gesellschaftshaus) era pe la 3 óre p. m. deja plină de lume. După o tacsare aproosimativă vorŭ fi fostŭ ca la 1000 de ómenĭ. Galeria era ocupată de unŭ numĕrŭ frumosŭ de dame din locŭ şi străine.

In sală domnesce din causa plóiei o lumină şi atmosferă bine stêmpĕrată, tăcerea este ca în biserică, nu se aude nicĭ unŭ sgomotŭ, nicĭ o dispută passionată, ci numai unŭ murmurŭ ca şi alŭ unui rîu ce curge liniştitŭ în albia sa seculară. Acéstă linişte, aprópe sĕrbătoréscă, face bună impresiune şi este plină de-o seriositate démnă. Sub estrada presidiului se'află de ambele laturĭ ale tribunei, mesele diariştilorŭ şi raportorilorŭ ocupate de diariştĭ germanĭ şi românĭ din locŭ şi de raportorĭ maghiarĭ veniţĭ anume dela Cluşiu şi Budapesta.

Precisŭ la $3^1/_4$ p. m. se urcă la tribună D-lŭ Dr. *F. Teutsch*, fiiulŭ superintendentului, care este rectorulŭ seminarului de aicĭ, şi în calitate de membru alŭ comitetului convocatorŭ, salută şi bineventéză pe cei presenţĭ şi declară „Sachsentag“-ulŭ deschisŭ, după ce a spusŭ pe scurtŭ scopulŭ pentru care s'au adunatŭ, încheiândŭ cu frumósa sentinţă că: „Nicht der Eid ist die Bürgschaft des Mannes, sondern der Mann die Bürgschaft des Eides“, pe românesce: *Nu jurămêntulŭ este garanţa bărbatului, ci bărbatulŭ garanţa jurămêntului.*

Urméză apoi alegerea biroului. Se aclaméză ca preşedinte advocatulŭ de aicĭ, D-lŭ *Albert Arz de Straussenburg*, ér ca vice-preşedinte advocatulŭ *K. Schnell* din Braşovŭ şi *I. Teutsch* din Sighişóra; ca notarĭ se aclaméză la propunerea presidiului Dr. *Fritz Teutsch* din locŭ şi Dr. *Wilhelm Binder* din Mediaşŭ. Biroulŭ astfelŭ constituitŭ, preşedintele mulţămesce pentru onórea şi încrederea, ce i-s'a arĕtatŭ, şi dă cuvêntulŭ raportorului D-lui Dr. *K. Wolf* spre a motiva proiectulŭ de programă de nou stabilitŭ. Mai 'nainte de-a se esecuta acésta, se face lectura proiectului de programŭ prin notariulŭ Dr. F. Teutsch, care era tipăritŭ în mâna fiecăruia pe o cólă cu marginele in fracto pentru eventuale anotărĭ, şi fŭ ascultată în tăcere esemplară. Se mai cetiră apoi între moderate strigărĭ de *Hoch!* vre-o 6 telegrame sosite până atuncĭ; alte vre-o 3 şi o cartă de corespondenţă se cetiră la încheierea conferenţei.

D'abia acum veni rêndulŭ raportorului, care cu o voce simpatică şi pe alocurea mişcată de iubirea naţiunei sale, făcŭ prin o cuvêntare de aprópe o óră istoriculŭ politicei naţionale săsescĭ dela 1868 încóce, a programelorŭ politice dela Mediaşŭ şi Braşovŭ, arătă motivele pentru ce acuma schimbându-se situaţiunea este de lipsă sĕ se modifice séu acomodeze şi programulŭ, şi în fine recomandă primirea en bloc a proiectului de programŭ auḑitŭ.

Raportulŭ a fostŭ aplaudatŭ, în mod respectuosŭ, dér nu cu prea mare căldură, nicĭ cu entusiasmulŭ obicĭnuitŭ la asemenea ocasiunĭ. Se părea ca şi când adunarea consêmte la cele auḑite, nu pré crede însĕ în eficacitatea mijlócelorŭ propuse pentru remediarea relelorŭ esistente şi mai puţinŭ, că noua programă proiectată va puté sĕ apere naţiunea săséscă de orĭ-ce periculŭ în viitorŭ.

Pentru primirea proiectului de programŭ vorbescŭ: deputatulŭ dietalŭ *Fluger*, presumptivulŭ succesorŭ alŭ lui Banffy-paşa dela Năsĕud, advocatulŭ de la Braşovŭ *Schnell*, advocatulŭ Roth din Sighişóra, preotulŭ *Herfurt* din Christianulŭ-Braşovului, Dr. *Wolf* rectorŭ din Sebeşŭ, parochulŭ *Kahler* şi în fine parochulŭ din Făgăraşŭ *Fleischer*, care între altele ḑise cu durere sufletéscă şi mâhnire adevĕrată, că elementulŭ săsesc este redusŭ în comitatulŭ Făgăraşului numai încă la trei comune *diasporice* (risipite).

Contra n'a vorbitŭ nimenea, cu tóte că se puté observa în fiinţa şi ţinuta lor câtă resemnare îi costă pe d-nii *Adolf Zay* şi *Guido de Baussnern*, pe aceştĭ doi rivalĭ şi aspiranţĭ la postulŭ de comite supremŭ alŭ comitatului Sibiiului şi de conte naţionalŭ alŭ Saşilorŭ, de a nu-şĭ puté desvolta şi ei programele lorŭ *personale* pentru fericirea naţiunei săsescĭ. O vorŭ face dênşii la altŭ locŭ şi cu altă ocasiune, pentru că la aceştĭ doi bărbaţĭ politicĭ şi fiitorĭ bărbaţĭ de statŭ ai Sasilorŭ, nu credemŭ sĕ se pótă aplica în tocmai ḑisa: *qui tacet consentire videtur*, pentru că suntŭ lucrurĭ putrede în viéţa politică şi socială a Saşilorŭ, ca şi la alţii, ca şi la noi.

Ne mai cerêndŭ nimenea cuvêntulŭ, preşedintele se consideră îndreptăţitŭ a enuncia că: *proiectulŭ de programŭ a fost primitŭ de către „Sachsentag“ en bloc ca programŭ politicŭ alŭ naţiunei săsescĭ, în spiritulŭ căruia se angagiază toţĭ a lucra cu tóte puterile pentru realisarea punctelorŭ lui singuratice.*

Acéstă enunciaţiune este salutată de sporadice strigărĭ de „Hoch!“

Preşedintele reluândŭ cuvêntulŭ învită şi provócă conferinţa ca înainte de ce s'ar desfiinţa sĕ alégă comitetŭ centralŭ. La propunerea sa se alegŭ în comitetŭ: Dr. *K. Wolf*, ca preşedinte, Dr. F. Teutsch, K. Adam, Dr. W. Zell, Mellas, H. Binder, G. Budacker, Dr. K. Krasser şi I. Klein.

Preşedintele Dr. K. Wolf mulţămindŭ pentru încrederea arătată, declară cu voce mişcată, că décă ar fi funcţiunea cu care a fostŭ însărcinatŭ numai o *demnitate*, o-ar fi refusatŭ, dér pentru că scie şi este convinsŭ, că acea funcţiune este legată cu-o mare rĕspundere şi reclamă lucru intensivŭ, greu şi multŭ, o primesce, sperândŭ, că cu puterile, de carĭ dispune, ajutatŭ şi de ceilalţĭ ai sĕi amicĭ, va fi în stare a împlini cu bunŭ succesŭ misiunea ce o primesce. Acéstă declaraţiune fŭ primită cu călduróse strigărĭ de „Hoch“.

La $5^1/_4$ p. m. conferenţa Saşilorŭ s'a terminatŭ fără nicĭ unŭ incidentŭ discordantŭ, în modŭ demnŭ, precum s'au şi începutŭ. Séra a fostŭ cină comună în aceeaşĭ sală, unde s'a ţinutŭ conferenţa.

Privindŭ asupra celorŭ, carĭ au participatŭ la acéstă conferenţă importantă, şi sciricindŭ despre condiţiunea lorŭ socială, am constatat, că contingentulŭ cel mai însemnatŭ l'a datŭ clasa propriă inteligentă şi adecă partea cea mai mare clerulŭ, profesorii şi advocaţii, ér clasa propriă a burgesimei, care este sîmburele naţiunei săsescĭ, a fostŭ în proporţiune slabŭ representată, deşi mai multŭ despre promovarea intereselorŭ acelei clase, adecă a industriaşilorŭ şi a profesioniştilorŭ micĭ se vorbesce în noulŭ programŭ modificatŭ. Acestŭ momentŭ ne pare destulŭ de caracteristicŭ, pentru de a nu-lŭ trece cu vederea. Elŭ ne dă şi nouĕ materiă de cugetare şi de reflecsiune seriósă, faţă cu classa de meseriaşĭ, pe carĭ amŭ începutŭ a ni-i cresce cu multă trudă şi nĕcasŭ. Au ei viitorŭ şi ce viitorŭ îi aştéptă în acéstă ţéră desmoştenită şi nefericită? Rĕspundă cei chemaţĭ!

Observatorulŭ.

*) Ilŭ vomŭ publica în numĕrulŭ de mâne. — Red.

DIN AFARĂ.

Exregele Milan şi situaţiunea Serbiei.

Precum se scie, exregele Milan petrece de câtva timpŭ în Belgradŭ. Vorbindŭ despre acésta, o fóiă ruséscă în ḑilele trecute ḑicea, că Rusia începe a privi cu ochĭ îngrijitorĭ la Milan, care aşa se vede, că ocupă o posiţiă primejdiósă pentru scopurile panslaviste în Belgradŭ. Se vorbia chiar şi aceea, ca Milan sĕ fiă învitatŭ a petrece în Rusia. „Times“ luândŭ actŭ despre acésta ḑice, că cei din Rusia şi din Serbia se temŭ de influinţa ce-o are Milan în armata sêrbéscă şi este faptŭ, ḑice fóia englesă, că ofiţerii manifestéză adevĕratŭ devotamentŭ pentru fostulŭ lorŭ rege. Considerândŭ acestea, în ţéră a născutŭ îngrijirĭ seriose împrejurarea, că exregele Milan petrece de atâta timpŭ în Belgradŭ séu dóră are de gândŭ sĕ rĕmână statornicŭ acolo, pentru-ca după o lungă recreare în timpulŭ călĕtoriilorŭ sale sĕ se amestece în afacerile ţĕrei cu tótă energia şi mai alesŭ sĕ nu lase pe fiiulŭ sĕu a fi întrebuinţatŭ ca mijlocŭ de partida dela putere. E de interesŭ a se sci, ce i-se telegrafiază lui „Daily News“ din Belgradŭ: Situaţiunea Serbiei, ḑice telegrama acésta, începe a deveni îngrijitóre în cea mai mare mĕsură. Pe lângă greutăţile din afară, carĭ afară de exposeulŭ contelui Kalnoky au mai pricinuitŭ şi oprirea esportului de vite şi care în scurtŭ timpŭ va trebui sĕ facă o mare transformaţiune în Serbia, mai suntŭ încă şi miseriile financiare ale statului. Visteriile statului în înţelesulŭ strînsŭ alŭ cuvêntului suntŭ góle; restanţele de dare din Ianuarie încóce s'apropiă de 16 milióne francĭ. Ţĕranii şovăescŭ în plătirea contribuţiunei şi se provócă la promisiunile radicalilorŭ, carĭ le puneau în perspectivă, că va veni timpulŭ, când nu vorŭ mai plăti atâta dare. Faţă cu şovăirile acestea guvernulŭ e impotentŭ, fiind-că posiţia şi susţinerea lui atêrnă esclusivŭ dela ţĕrănime. Funcţionarii statului deja de douĕ lunĭ nu'şĭ primescŭ lefile decâtŭ cu ţîrăita. Dintre tóte însĕ mai alesŭ corpulŭ oficerilorŭ dă ansă la seriose îngrijirĭ, fiind-că acesta îşĭ dă pe faţă nemulţămirea faţă cu actualulŭ guvernŭ, ér de altă parte manifestéză simpatii faţă cu exregele Milan prin aceea, că din diferitele ţinuturĭ ale ţĕrei trimitŭ deputaţiunĭ la elŭ.

In astfelŭ de împrejurărĭ Milan are de gândŭ sĕ rĕmână statornicŭ în Belgradŭ, cu tóte că guvernulŭ doresce sĕ părăséscă ţéra. Situaţia în Serbia este în stadiulŭ de a se face în ea explosiă după cum ḑice unŭ înaltŭ diplomatŭ corespondentŭ alŭ fóiei englese „Daily News.“

Primirea proiectului de lege militarŭ german.

Comisiunea militară a dietei imperiale, după cum spune o telegramă din Berlinŭ, a finitŭ desbaterile asupra proiectului de lege militarŭ privitorŭ la sporirea efectivului de pace. Propunerea lui Richter, pentru stabilirea efectivului de pace pe timpŭ de unŭ anŭ, a fostŭ respinsă cu 19 contra 9 voturĭ, ear cealaltă propunere a lui Richter, pentru reducerea serviciului militarŭ la 2 anĭ, a fostŭ respinsă cu 18 contra 10 voturĭ. § 1 alŭ proiectului, în sensulŭ căruia efectivulŭ de pace pănă la 31 Martie 1894 va fi de 436,983 ómenĭ, a a fostŭ primitŭ cu 17 contra 11 voturĭ. In fine proiectulŭ întregŭ a fostŭ primitŭ cu 16 contra 12 voturĭ. Inainte de votare partida conservatóre, liberalii naţionalĭ, partida centrului şi deputaţii polonesĭ au declaratŭ, că voturile lorŭ suntŭ condiţionate.

O notă bulgară către Pórtă.

Ḑiarulŭ „N. Fr. Presse“ primesce din Sofia următórea telegramă: „După cum se vorbesce aicĭ, cu multă siguranţă, guvernulŭ bulgarŭ a adresatŭ o notă redactată în spiritŭ energicŭ către Pórtă, în care pretinde fórte categoricŭ, ca Pórta *sĕ-şĭ schimbe atitudinea sa politică faţă cu recunóscerea principelui Ferdinandŭ* şi faţă cu persecuţiunile, ce le îndură Bulgarii în Macedonia.“

SCIRILE DILEI.

Dela Clușiu la Oradea-mare. Ministrulŭ de culte Albin *Csáky* s'a dusŭ din capitala „Kultur-egylet"ului ardelénŭ directŭ la Oradea-mare, unde a fostŭ óspele episcopului de tristă memoriă pentru gimnasiulŭ din Beiușŭ, *Schlauch.* Ministrulŭ a visitatŭ mai multe așeḑăminte culturale, între carĭ și facultatea juridică. La observarea lui Schlauch, că ar fi pagubă sĕ se închiḑă facultatea, d-lŭ Csaky sĕ fi ḑisŭ, că nu numai nu doresce a se închide facultatea, ci voesce a o mări printr'unŭ cursŭ de filosofiă. Ministrulŭ s'a întorsŭ în Pesta, după ce a mâncatŭ și a beutŭ bine la episcopulŭ amintitŭ.

***

„Limba maghiară ia dimensiunĭ." Sub acestŭ titlu publică foile unguresci scirea, ce se comunică din Timișóra, că adecă corpulŭ didacticŭ alŭ șcólelorŭ poporale orășenescĭ de acolo ar fi hotărîtŭ, ca limba de propunere deja în I clasă sĕ fiă pe viitorŭ limba ungurésca, ér nu cea germană, ca până acum, ér cetitulŭ în limba germană sĕ încépă a se propune numai în a II clasă.

Jupânii îșĭ facŭ chefŭ, că Nemții din Timișóra îșĭ sapă ei înși-șĭ mormêntulŭ, în care vorŭ intra urmațĭ de disprețulŭ lumii.

***

Noulŭ comite alŭ Brașovului, *Michail Maurer de Uermös* va sosi aicĭ Sâmbătă la 21 Iunie n. Va fi primitŭ la gară cu musică, ér vice-comitele Iuliu de Roll îlŭ va saluta în limba ungurésca și primarulŭ orașului Franciscŭ de Brennerberg în limba germană; la comitatŭ îlŭ va saluta protonotarulŭ Al. Tompa. La 4 óre d. a. va depune noulŭ comite jurămêntulŭ înaintea membrilorŭ representanței comitatense. Séra i-se va face serată musicală, ér Duminecă în 22 Iunie n. comitele va da unŭ banchetŭ la hotelulŭ „Nr. 1."

***

Industria spirtului. O deputațiune de micĭ producĕtorĭ de spirtŭ ardelenĭ s'a dusŭ la ministrulŭ ung. de finanțe. L'au rugatŭ sĕ-i sprijinéscă, fiind-că din causa arendării regalielorŭ, a concurenții cu fabricile cele marĭ și a neputinței de a importa cucuruzŭ din România, s'au îngreuiatŭ raporturile de producțiune. Deputațiunea a îmânatŭ ministrului unŭ memorandŭ, în care cere sĕ li-se acórde ușurărĭ, ținêndu-se sémă de interesele petenților, când se va modifica legea de dare pe spirtŭ. Ministrulŭ de finanțe a promisŭ, că va întra în tratărĭ cu ministrulŭ de comerțŭ, ca sĕ li-se acórde unele favorurĭ în tarifulŭ transportului productelorŭ brute, și se va ocupa însușĭ mai amĕrunțitŭ cu acéstă afacere.

***

Ministrulŭ nu grăbesce. Din Lugoșiu i-se scrie „Luminătoruluĭ", cumcă statutele reuniunei de femei pentru înființarea șcólei de fete se află de mai multe lunĭ la ministeriu așternute spre aprobare, dér până astăḑĭ n'a urmatŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ ministerialŭ, nicĭ bunŭ, nicĭ rĕu. In acéstă așteptare lumea a începutŭ a combina despre causa zăpăcelii. Unii ḑicŭ, că se va fi têmpitŭ agerimea minților întru iscodirea motivelorŭ de — denegare a aprobării; alții éră credŭ, că ministrulŭ se gândesce la unŭ nou proiectŭ de lege, prin care va opri odată pentru totdéuna astfeliu de „agitațiunĭ antipatriotice", etc.

Gluma la o parte, dér lucrulŭ trebue grăbitŭ pentru a se aproba câtŭ mai curêndŭ statutele.

***

Notele de 1 fl. Atragemŭ din nou atențiunea cetitorilorŭ noștri, că notele de 1 fl. cu data de 1 Ianuarie 1882 se primescŭ la casele și oficiile publice numai până la 18 (30) Iunie 1890.

***

Pagube din causa ploilorŭ. Din Timișóra se împărtășesce, că de mai multe ḑile durézá ploile torențiale împreunate cu furtunĭ marĭ; întrégă Ungaria sudică a suferitŭ stricăciunĭ fórte marĭ în sĕmĕnăturĭ. In Timișóra și împregiurime grindina a nimicitŭ viile și pómele din grădinĭ. Dér nu numai în țéra ungurésca, ci și în Ardélŭ a plouat necontenitŭ și în urma ploilorŭ temperatura s'a rĕcitŭ în modŭ simțitorŭ.

***

Procesulŭ de loteriă M. Farkas. Tabla r. a anulatŭ sentința tribunalului din Timișóra contra lui M. Farkas și ceilalțĭ acusațĭ, din următórele motive: Nu este deplinŭ constatatŭ, că în adevĕrŭ fost'au cele 10 capsule, cu care s'a comisŭ înșelăciunea, mai negre decâtŭ celelalte. Spre a constata acésta, capsulele suntŭ retrimise tribunalului, ér acesta le va înainta spre analisare la institutulŭ chemicŭ din Budapesta. Mai departe nu s'au ascultatŭ toțĭ martorii și nu s'a clarificatŭ de-ajunsŭ starea averii acusaților Püspöky și Szobovicĭ. Tot-odată a ordinatŭ tabla investigațiune criminală contra femeii Telkesy.

***

Vătĕmare corporală. Marțĭ diminéța, în urma unei certe între lucrătorii dela calea ferată de aci, George Cristoloveanu și Nicolae Cati, cestŭ din urmă a rănitŭ pe celŭ dintêiu cu unŭ bricégŭ în mai multe locurĭ la fațā și la capŭ, și l'a mușcatŭ și la degetulŭ arătătorŭ.

Sporirea efectivului de pace alŭ armatei.

Din Pesta se scrie către „Neue Freie Presse:"

Declarările ministrului de rĕsboiu Bauer în comisiunea pentru armată a delegațiunei ungare, că trebue sĕ ne înprietinimŭ și cu ideia unei sporirĭ a efectivului de pace, deórece e probabilŭ, că va fi necesitate de o astfelŭ de mĕsură, se consideră în cercurile instruite ca o anunțare a unei necesitățĭ simțite în cercurile guvernului. Sporirea se va face prin întregire din anulŭ întêiu alŭ reservei ordinare și din cei trei anĭ dintêi ai reservei de întregire. Probabilŭ, că ministrulŭ de rĕsboiu va presenta delegațiunilorŭ în sesiunea anului viitorŭ proiectele sale în astă privință. Dér décă ar fi din motive neprevĕḑute necesitate d'a se spori și mai curêndŭ efectivulŭ de pace, atuncĭ vorŭ fi convocate încă odată delegațiunile."

Precum se scie, noua lege militară dă putere ministeriului comunŭ de rĕsboiu, ca în casŭ de necesitate sĕ oprésca soldații în serviciu activŭ și alŭ patrulea anŭ după cei trei anĭ de serviciu activŭ prescrișĭ. In modulŭ acésta, ținêndu-se și reserviștii de întregire, în locŭ de douĕ lunĭ, trei séu patru anĭ în serviciu activŭ, se va spori efectivulŭ de pace. Delegațiunile decĭ arŭ fi în sesiune estraordinară convocate mai multŭ pentru ca sĕ voteze creditele necesare pentru aplicarea acestei mĕsurĭ

Corespondența „Gaz. Trans."

Cerculŭ Sângătinului, Iunie 1890.

Onorate D-le Redactorŭ! Credŭ, că Vĕ este cunoscutŭ casulŭ întêmplatŭ în anulŭ trecutŭ, când preoții comunei Springŭ fuseseră pușĭ la facerea drumului în ḑi de sĕrbătóre. Etă ce se întêmplă acum cu pălmașii din numita comună: In 23 Maiu a. c. venindŭ comisarulŭ de drumŭ sĕ împartă drumulŭ la pălmașĭ și ómenii fiindŭ împrăștiațĭ la lucrulŭ câmpului, lăsă ordinŭ, ca în ḑiua următóre sĕ se împartă drumulŭ începêndŭ din hotarulŭ Drașiovului până în alŭ Vingardului. Firesce, ómenii au fostŭ silițĭ sĕ ésă la drumŭ și au începutŭ a curăți la șanțurĭ, de-țĭ era mai mare mila când trebuia sĕ veḑĭ chiar și femei cu câte unŭ copilŭ la sînŭ și cu altulŭ în léganŭ, chinuindu-se la șanțurĭ în hotarulŭ Drașiovului. Celorŭ ce lucră pentru banĭ li-se dă plata Dumineca, și așa pe când ar trebui sĕ mérgă la s. biserică, ei trebue sĕ mérgă în Drașiovŭ, căcĭ numai atuncĭ și în ḑilele de sĕrbătorĭ românescĭ li-se dă plata.

Cei din Springŭ acum suntŭ silițĭ a face drumulŭ și pe hotarulŭ altei comune, nu sciu cum și cu ce dreptŭ, de nu cumva este acésta o rĕsplată pentru cei din Drașovŭ, carĭ cu alegerea notarului de ungurŭ și-au făcutŭ „meritŭ", pe când cei din Springŭ au stăruitŭ solidarŭ ca sĕ-șĭ alégă Românŭ. In altŭ chipŭ nu ne putemŭ esplica, ce póte fi causa adevĕrată și pe ce dreptŭ se basézá Comisarulŭ de li-a datŭ ca sĕ facă drumŭ și pe hotarulŭ comunei Drașiovŭ.

In anii trecuțĭ unii, atâtŭ din pălmașĭ, câtŭ și dintre cei cu carĕle, s'au rescumpĕratŭ, ér alții nu; cei nerescumpĕrațĭ au trebuitŭ sĕ facă drumŭ și pe la Bozŭ, ér drumulŭ nostru de pe la Springŭ s'a cârpitŭ pe unde a fostŭ mai rĕu *silindŭ pe preoțĭ a duce prisme în hotarulŭ Drașiovului, acolo unde era mai rĕu.* Acum pe anulŭ acesta se vede, că jumĕtate s'a rescumpĕratŭ, ér jumĕtate are sĕ se facă în natură; e mare témă, că precum au pățit'o pălmașii, așa vorŭ păți-o și cei cu carĕle, vorŭ face drumulŭ deplinŭ și încă pe teritorulŭ altei comune.

Până când o Domne, până când!

— x.

Regularea averilorŭ năsĕudene.

Protocolŭ

(Urmare).

Desemnarea drumurilorŭ, apoi statorirea fântânilorŭ și isvórelorŭ, precum și a cuantității de lemne, ce ar fi de lipsă pe fiă-care anŭ, mai încolo desemnarea frâmbiei de pădure și statorirea lățimei aceleia compete direcțiunei forestiale organisândŭ în Bistrița, care în fiă-care anŭ le va statori pe acelea pe basa propunerei personalului respectivŭ silvanalŭ și după ascultarea representației comunale, a celorŭ patru comune interesate și a administrațiunei montane din Rodna vechiă. In contra hotărîrei direcțiunei forestiale, se póte recurge la la ministeriulŭ de agricultură, care apoi în înțelegere cu ministeriulŭ de finanțe și cu celŭ de interne horătesce definitivŭ.

VI. In sensulŭ pactului din 12 Martie 1872 § II punctulŭ c) fondulŭ scolasticŭ centralŭ al districtului Năsĕudŭ a fostŭ datorŭ de a suporta tóte greutățile de patronatŭ și scolastice, ce au fostŭ legate de acelŭ terenŭ cedatŭ lui ca proprietate, și anume: atâtŭ cele esistente deja, câtŭ și celea, ce se vorŭ nasce mai târḑiu. Deórece însĕ în sensulŭ punctului V a acestei învoirĭ, dreptulŭ de proprietate la terenulŭ montanŭ alŭ Rodnei recade ér pe erariulŭ regiu, așadér erariulŭ regiu eliberéză prin acésta pe fondulŭ școlasticŭ centralŭ alŭ districtului Năsĕudŭ dela suportarea greutăților de patronatŭ și scolastice legate de terenulŭ montanŭ, și anume: atâtŭ de celea ce esistă pe acestŭ terenŭ și în Rodna vechiă, câtŭ și de celea ce s'ar nasce de aci încolo, obligându-se însușĭ de a le suporta pe tóte acestea. Totodată dechiară erariulŭ regiu și aceea, ca pe venitorŭ pe întregŭ ținutulŭ fostului districtŭ alŭ Năsĕudului nu va mai deoblega pe fondulŭ scolasticŭ la suportarea de nouĕ greutățĭ de patronatŭ.

In privința greutăților de patronatŭ și scolastice, începêndŭ dela 1 Iuliu 1871 încóce, precum și în privința arêndei ce au avutŭ a solvi erariulŭ pentru terenulŭ montanŭ se statoresce ca acelea sume încasate de pe fondul scolastic respective de stipendiă parte pe calea esecuțiunei politice, parte solvite de bunvoiă titula spese de patronatŭ și scolastice, carĭ vorŭ resulta după subtragerea arendei, ce au avutŭ de a o solvi erariulŭ regiu, sĕ se resplătéscă fondului scolasticŭ resp. de stipendiă a districtului Năsĕudŭ, — de altă parte acele sume, carĭ parte s'au computatŭ, parte s'au solvitŭ în banĭ gata, ca arendă pentru terenulŭ montanŭ, vorŭ fi a se rĕplăti erariului regiu. — De óre-ce însĕ sumele încasate pe calea esecutivă titulo spese de patronatŭ și scolastice facŭ suma de 5770 fl. 12 cr. pe când celea computată și solvite în banĭ gata titulo arendei suma de 912 fl. 32 cr. așa dér pentru fondulŭ scolasticŭ respective de stipendiă resultă unŭ plusŭ de 4857 fl. 80 cr. Erariul regiu se deobligă așa dérŭ a plăti fondului scolasticŭ centrale resp. de stipendiă a districtului Năsĕudŭ acelŭ plusŭ de 4857 fl. 80 cr. în timpŭ de 30 ḑile, calculate dela ḑiua primirei resoluțiunei referitóre la primirea judecătorésca a acestei împăciuirĭ, dér fără de a solvi după dênsulŭ și ceva interese.

VII. In pactulŭ din 12 Martie 1872 § II punctulŭ d) se statoresce ḑiua de 1 Iulie 1871 ca acelŭ terminŭ până la care atâtŭ venitele câtŭ și greutățile bunurilorŭ cedate comunelorŭ din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului, apoi fondului școlasticŭ și de știpendii, competŭ resp. cadŭ în greutatea erariului regescŭ, de aci încolo însĕ în a respectivelorŭ comune din fostulŭ districtŭ alŭ Năsĕudului, apoi în a fondului școlasticŭ și de știpendii.

Computulŭ referitorŭ la aceste s'au încercatŭ ce e dreptŭ, atâtŭ în 1 Octomvre 1875 și în ḑilele următóre câtŭ și în 19 Septemvre 1882 și în ḑilele următóre, deórece însĕ resultatulŭ aceluia nu s'au recunoscutŭ de esactŭ, așadéră nicĭ întrebarea acestui computŭ nu s'a resolvitŭ. Decĭ dér pentru a se resolvi acum definitivŭ și acéstă întrebare dechiară prin acésta atâtŭ erariulŭ reg., câtŭ și comunele specificate în punctulŭ IV a acestei împăciuirĭ, apoi fondulŭ școlasticŭ și de știpendii, că venitele și spesele specificate în protocólele din 1 Octomvre 1875 și din 17 Septemvre 1882 și ḑilele următóre suntŭ a se considera ca compensate unele pentru altele, și că prin urmate părțile, ce încheiă acéstă învoire, pe basa dispozițiunei pactului din 12 Marte 1872 amintită la începutulŭ acestui punctŭ, nu maĭ potŭ face una fațā de ceealaltă nicĭ unŭ felŭ de pretensiune.

(Va urma.)

Mulțămită publică.

Comitetulŭ Reuniunei femeilorŭ române din Sibiiu îșĭ împlinesce o plăcută datorință, esprimândŭ și pe calea acésta institutului de creditŭ și economii „Albina" din Sibiiu mulțămita și recunoscința sa cea mai adêncă, pentru suma de 300 fl. votată pentru scopurile Reuniunei în adunarea generală a acționarilorŭ, ținută la 28 Martie 1890.

Din ședința comitetului Reuniunei femeilorŭ române din Sibiiu ținută la 12 Iunie 1890.

Maria Cosma, președ. — Dr. Rusu, secret.

Invitare.

Prin acésta se dechiară de convocată adunarea generală ord. a Reuniunei femeilorŭ române din Mediașŭ și jurŭ pe *6 Iuliu n. c.* în școla greco-cat. din Mediașŭ la 1 óră d. am. — la care e învitatŭ fiă-care membru alŭ Reuniunei, precum și fiă-care bine-voitorŭ alŭ ei. Ședința comitetului la 11 óre a. m. în șcóla gr. cat, de aicĭ.

Cele mai însemnate obiecte de pertractare suntŭ: raportulŭ comitetului despre activitatea sa din periodulŭ espiratŭ, absolutoriulŭ Cassieresei și propunerĭ, carĭ țintescŭ la prosperarea Reuniunei.

Mediașŭ, 1 Iunie 1890.

Maria Romanŭ, președintă.

Literatură.

Epistole către unŭ preotŭ tînĕrŭ, de Aloisiu Melcher, directorŭ alŭ locului de peregrinagiu „Unsers Herrn Ruhe" și inspectorŭ scolarŭ, traduse de *Membrii societății de lectură „Inocențiu M. Clainŭ".* — Sub titlulŭ acesta clericii seminariștĭ din Blașiu au scosŭ de sub tiparŭ în traducere românéscă partea I din opulŭ *„Neun und neunzig Pastorationsbriefe an einen Pfarrer"*, care opŭ constă dintr'o mulțime de povețe practice momentuóse mai alesŭ pentru preoții tinerĭ. Partea I conține 51 epistole, carĭ în broșură dau 369 pag. formatŭ mare 8⁰. Prețulŭ 1 fl. 50 cr. In speranță că vorŭ fi sprijinițĭ, traducĕtorii au de gândŭ, ca în anulŭ scolasticŭ viitorŭ sĕ traducă și partea a doua din acestŭ opŭ.

RECTIFICARE. In Nr. de erĭ alŭ foiei nóstre, la articululŭ „Sinodŭ" etc., colóna 4, șirulŭ 5 de josŭ, este a se ceti: unŭ omŭ cu partida sa îngrășată etc., în locŭ de „îngrășațĭ" etc.

Editorŭ și redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cursulŭ pieței Brașovŭ
din 19 Iuniu st. n. 1890.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.27	Vênd.	9.29
Argintŭ românescŭ -	„	9.23	„	9.26
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.29	„	9.32
Lire turcescĭ - - -	„	10.57	„	10.62
Imperialĭ - - - -	„	9.55	„	9.60
Galbinĭ .	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	$133.\frac{1}{2}$	„	$134.\frac{1}{2}$
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 18 Iuniu st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	102.95
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	99.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ - - - - - - - - - - -	116.90
dto argintŭ - - - - - -	96.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	113.50
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	89.10
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	138.25
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - -	127.25
Renta de hârtiă austriacă - - - -	88.65
Renta de argintŭ austriacă - - - -	89.40
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.40
Losurĭ din 1860 - - - - - - -	139.25
Acțiunile băncei austro-ungare - -	967.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	340.50
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	302.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.54
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - -	9.32
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	$57.57\frac{1}{2}$
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	117.15

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei", precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans."

ABONAMENTE
la
„GAZETA TRANSILVANIEI"
Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
Pe șése lunĭ . . . . 6 fl. —
Pe unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei lunĭ . . . . 10 fr.
Pe șése lunĭ . . . . 20 fr.
Pe unŭ anŭ . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ . . . . 2 fl. —
Pe șése lunĭ . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe anŭ . . . . 8 francĭ.
Pe șése lunĭ . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . 2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai ușorŭ și mai repede prin **mandate poștale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ
pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ accelerată.	Trenŭ accelerată	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.03	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriș			6.59	6.11
Ghirbĕu			7.11	6.28
Nădĕșel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Clușiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriș	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vințulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiușŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blașiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copșa mică	9.49	3.48	12.23	3.28
Mediașŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighișóra	11.06		1.50	5.39
Hașfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apața	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Brașovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timișŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucurescĭ	9.30		11.35	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelerată	Trenŭ de pers.	Trenŭ accelerată.	Tren de persóne
Bucurescĭ	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timișŭ	1.37		4.50	9.41
Brașovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apața	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Hașfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighișóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediașŭ	6.33	10.10		2.59
Copșa mică	6.46	10.32		3.13
	6.48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blașiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiușŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7.58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vințulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8.45	2.46	2.39	6.08
Ghirișŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Clușiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădășelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireșŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5 11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ accelerată.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovațŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulișŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6.52
Conop		5.38	7.17
Bêrzava		5.53	7.33
Soborșinŭ		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăștia		9.12	11.14
Șibotŭ		9.34	11.39
Vințulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiușŭ		10.44	12.58

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ accelerată.	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Teiușŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vințulŭ de josŭ		1.56	5.44
Șibotŭ		2.23	6.06
Orăștia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborșinŭ		5.56	9.17
Bêrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulișu	Trenŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaț	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5.50	7.15
Viena	7.20	1.40	6.05

Copșa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. de p.	Tr. omn.
Copșa-mică	4.05	10.47	7.10
Șeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneșŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12 29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copșa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneșŭ	8.30	5.25	10.40
Șeica mare	9.05	5.55	11.10
Copșa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oșorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheța	3.25	8.50	3.29
Ludoșŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Mirașteu	5.11	10.35	5.34
Oșorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Mirașteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoșŭ	9.35	7.41	12.06
Cheța	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Hațegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Banița	11.26	3.30	7.43
Petroșenĭ	12.—	4.02	8.15

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn.
Petroșenĭ	6.05	10.42	4.03
Banița	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Hațegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timișóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timișóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirișŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirișŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighișóra	10.52	5.28

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

	T. omn.
Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.—
Țagŭ-Budatelecŭ	6.48
Bistrița	9.59

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

	T. omn.
Bistrița	1.16
Țagŭ-Budatelecŭ	4.50
Murĕșŭ-Ludoșŭ	7.21

Nota: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU Brașov.